

Podklad Ministerstva financí České republiky
k projednání oblasti **finančního vzdělání**
na schůzi Rady hospodářské a sociální dohody

Obsah

Úvod	4
Historie	4
Současný stav	5
Role MF a jeho aktivity	5
Pracovní skupina pro finanční vzdělávání	6
Aktivity dalších subjektů veřejné správy	7
MŠMT	7
MPO	7
MV	7
MPSV	7
ČNB	8
Aktivity ostatních subjektů	8
Mezinárodní spolupráce	8
OECD / INFE	8
Konkrétní současné a budoucí aktivity MF	11
Fungování Pracovní skupiny pro finanční vzdělávání	11
OECD / INFE	11
INFE konference	11
Principy nezávislosti	11
Poskytování záštity	12
MF jako odborný garant	12
Měření finanční gramotnosti	13
Revize základních materiálů	13
Portál finančního vzdělávání	13
Hledání dalších forem komunikace s veřejností	14
Financování	15
Závěr - přehled aktivit	16

Seznam zkratek

zkratka	význam
APD	Aliance proti dluhům
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
EPSFS	Expertní pracovní skupina pro finanční sektor
EU	Evropská unie
FAMU	Filmová a televizní akademie múzických umění v Praze
FDV	Fond dalšího vzdělávání
INFE	International Network for Financial Education (Mezinárodní síť pro finanční vzdělávání)
MF	Ministerstvo financí České republiky
MMF	Mezinárodní měnový fond
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	Ministerstvo vnitra
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj)
NSFV	Národní strategie finančního vzdělávání
PSFV	Pracovní skupina pro finanční vzdělávání
RP	Rámcová politika Ministerstva financí v oblasti ochrany spotřebitele na finančním trhu
RVP	rámcové vzdělávací programy
SBFG	Systém budování finanční gramotnosti na základních a středních školách
sekce 02	sekce 02 (Finanční trh) Ministerstva financí České republiky
SFG	Standardy finanční gramotnosti
SFV	Strategie finančního vzdělávání
VV PSFV	Výkonný výbor Pracovní skupiny pro finanční vzdělávání
WB	World Bank (Světová banka)

Úvod

Finanční gramotnost je soubor znalostí, dovedností a hodnotových postojů občana nezbytných k tomu, aby finančně zabezpečil sebe a svou rodinu v současné společnosti a aktivně vystupoval na trhu finančních produktů a služeb. Finančně gramotný občan se orientuje v oblasti peněz a cen a je schopen odpovědně spravovat osobní a rodinný rozpočet včetně správy finančních aktiv a finančních závazků s ohledem na měnící se životní situace. Finanční gramotnost má tři složky – peněžní, cenovou a rozpočtovou.¹

Finanční vzdělávání je vedle zajištění informovanosti a adekvátního postavení spotřebitele ve smluvním vztahu jedním ze tří klíčových pilířů Ministerstva financí (MF) v oblasti ochrany spotřebitele na finančním trhu. Finanční vzdělávání v rychle se rozvíjející oblasti finančních produktů a služeb podporuje aktivní roli občana jako spotřebitele a vede k pochopení a přijetí osobní odpovědnosti za finanční zajištění sebe i své rodiny. Finanční vzdělávání tak v konečném důsledku zvyšuje finanční gramotnost obyvatel. S ohledem na značný deficit vzdělávání v oblasti osobních financí v minulosti i v současné době se jedná o běh na dlouhou trať.

Tento materiál navazuje na vládou schválenou **Národní strategii finančního vzdělávání** (NSFV, více níže) a konkretizuje úkoly MF nezbytné pro řádnou realizaci této strategie. Dokument byl vytvořen za účelem projednání na 100. Plenární schůzi Rady hospodářské a sociální dohody České republiky (ČR) dne 20. prosince 2012 a má za cíl informovat její členy o:

- historii problematiky finančního vzdělávání,
- současných aktivitách MF a dalších aktérů, a
- plánech MF na nejbližší období.

Historie

Dne 7. prosince 2005 bylo vládou přijato **usnesení č. 1594 o zlepšení podmínek v bankovním sektoru**,² kterým vláda:

- ukládá vytvořit do 31. prosince 2005 stálou Expertní pracovní skupinu pro finanční sektor (EPSFS) složenou ze zástupců finančních institucí, spotřebitelských organizací, MF a Ministerstva průmyslu a obchodu (MPO),
- ukládá připravit do 30. září 2006 systém budování finanční gramotnosti na základních a středních školách a
- doporučuje guvernérovi České národní banky (ČNB) a předsedům Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže a Úřadu pro ochranu osobních údajů spolupracovat na posilování transparentnosti finančního sektoru a posilování ochrany klientů na finančním trhu.

Dne 13. června 2006 byla na základě rozhodnutí EPSFS zřízena **Pracovní skupina pro finanční vzdělávání (PSFV)**.³ Jejím tehdejším cílem bylo diskutovat otázky finanční gramotnosti a finančního

¹http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/ft_finvzd_skoly_37168.html

²[http://racek.vlada.cz/usneseni/usnweb.nsf/0/644AD12BC0E44D4AC12571B6006D201F/\\$FILE/uv051207.1594.doc](http://racek.vlada.cz/usneseni/usnweb.nsf/0/644AD12BC0E44D4AC12571B6006D201F/$FILE/uv051207.1594.doc)

vzdělávání a navrhnout opatření ke zvýšení úrovně finanční gramotnosti a zkvalitnění procesu finančního vzdělávání. PSFV se dále věnovala otázkám rozsahu a dostupnosti informací o finančních produktech (tzv. informačních standardů). I po ukončení činnosti EPSFS ve své činnosti PSFV pokračuje coby otevřená platforma, která umožňuje setkání všech zainteresovaných osob, diskusi a výměnu informací, zkušeností a prvotní koordinaci aktivit v oblasti finančního vzdělávání. Pro zjednodušení operativní koordinace byl zřízen Výkonný výbor PSFV, jehož členy jsou zástupci MF, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) a ČNB. MF činnost výboru koordinuje.

V srpnu 2007 vydalo MF **Rámcovou politiku Ministerstva financí v oblasti ochrany spotřebitele na finančním trhu (RP)**,⁴ ve které definovalo tři pilíře ochrany spotřebitele na finančním trhu, jejichž součástí je i dosažení dostatečné úrovně finanční gramotnosti obyvatel.

V říjnu 2007 MF zveřejnilo koncepční materiál **Strategie finančního vzdělávání (SFV)**,⁵ jehož cílem je vytvoření uceleného systému finančního vzdělávání pro zvyšování úrovně finanční gramotnosti obyvatel ČR. Je zde definována dvoupilířová struktura finančního vzdělávání – systém budování finanční gramotnosti na základních a středních školách a systém dalšího finančního vzdělávání spotřebitelů.

V prosinci 2007 vznikl **Systém budování finanční gramotnosti na základních a středních školách (SBFG)**,⁶ který společně připravily MF, MŠMT a MPO. Jeho součástí jsou standardy finanční gramotnosti, které stanovují cílový stav finančního vzdělání pro každý ze stupňů vzdělání.

Dne 10. května 2010 vláda schválila usnesení č. 338⁷ o **Národní strategii finančního vzdělávání (NSFV)**,⁸ jímž ukládá činit opatření vedoucí ke zvýšení úrovně finanční gramotnosti občanů ČR, a to v souladu se standardy a trendy obvyklými v členských státech Evropské unie (EU).

Současný stav

Role MF a jeho aktivity

MF je orgánem státní správy odpovědným za oblast ochrany spotřebitele na finančním trhu a za oblast finančního vzdělávání.⁹ Jak vyplývá z výše uvedeného, SFV stanovila dvoupilířovou strukturu finančního vzdělávání:

- systém budování finanční gramotnosti na základních a středních školách, který je v současné době naplňován standardy finanční gramotnosti - role MF spočívá v podpoře procesu

³http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/ft_finvzd_prac_skupina.html, <http://www.psfv.cz>

⁴http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/ft_os_rampolitika.html

http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Ramcova_politika_MF_OSFT2007_pdf.pdf

http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Ramcova_politikaMF_OSFTprilohaIV_pdf.pdf

⁵http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Strategie_Fin-vzdelavani_CR_200710.pdf

⁶http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/SBFG_25_326-07_pdf

⁷http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/B944A3D76CE58161C1257722002B8BEB/%24FILE/338%20uv100510.0338.pdf

⁸http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Narodni_strategie_Finančního_vzdelavani_MF2010.pdf

⁹ § 4 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.

- implementace finančního vzdělávání do rámcových vzdělávacích programů (RVP) pro základní a střední vzdělávání vydávaných MŠMT zejména po obsahové stránce, a
- systém dalšího finančního vzdělávání spotřebitelů.

NSFV uložila v oblasti dalšího finančního vzdělávání dospělých spotřebitelů Ministerstvu financí, aby zajistilo činnost PSFV jako nezávislé skupiny, v rámci které bude umožněna diskuse a koordinace aktivit všech zainteresovaných stran v oblasti finančního vzdělávání. MF dále řídí Výkonný výbor PSFV, jehož dalšími účastníky jsou zástupci ČNB a MŠMT. MF je rovněž nezávislým odborným konzultantem obsahu projektů finančního vzdělávání dospělých a může se stát odborným garantem finančně vzdělávacích programů.

Kompetentním útvarem MF zodpovědným za tuto oblast je sekce 02 (Finanční trh), která vytváří koncepční materiály týkající se retailových finančních služeb a ochrany spotřebitele produktů. Ta také po obsahové stránce spravuje webové stránky MF zaměřené na finanční vzdělávání http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/fintrh_fin_vzdelavani.html, na nichž čtenář nalezne veškeré dokumenty související s finančním vzděláváním, přehled činnosti PSFV a probíhající projekty k finančnímu vzdělávání, které zajišťují účastníci trhu (jak subjekty veřejné správy, tak profesní sdružení, sociální partneři, nestátní neziskové organizace, vzdělávací instituce, média a ostatní subjekty).

Zástupci MF se také aktivně účastní širší odborné platformy Aliance proti dluhům (APD), která se zabývá řešením problémů souvisejících s předlužeností osob, jež se ocitají v mnohdy neřešitelné sociální situaci, v rámci čtyř programů – finanční vzdělávání, oddlužení, spotřebitelské úvěry a vymáhání pohledávek.

Na mezinárodní úrovni je MF součástí sítě INFE OECD (Mezinárodní síť pro finanční vzdělávání Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj), jejíž webové stránky¹⁰ jsou branou k informacím o finančním vzdělávání, datům, zdrojům, výzkumům a zprávám jednotlivých členských zemí celého světa. MF je také zodpovědné za účast na jednáních a připomínkování a schvalování veškerých materiálů této mezinárodní sítě.

Pracovní skupina pro finanční vzdělávání

Co se týče fungování PSFV, její poslední výrazná aktivita se pojí s vytvářením NSFV v roce 2010. MF však pořádá každý rok setkání členů PSFV (v současné době jich zhruba 40), při němž se členové vzájemně informují o svých aktivitách.

Výkonný výbor PSFV (VV PSFV) skládající se ze zástupců MF, MŠMT a ČNB se schází několikrát za rok, obvykle primárně za účelem prodiskutování materiálů OECD nebo INFE a vyjasnění společného stanoviska na ně. VV PSFV se mj. na svém květnovém jednání dohodl na tom, že je nutné vypracovat principy nezávislosti, podle kterých by se měly subjekty realizující projekty finančního vzdělávání řídit.

¹⁰<http://www.financial-education.org>
<http://www.oecd.org/finance/financialeducation/>

MF proto zřídilo v říjnu 2012 podskupinu PSFV, jejíž členové se vymezením pojmu finančního vzdělávání (a vymezením hranice mezi finančním vzděláváním a reklamou) zabývají.

Aktivity dalších subjektů veřejné správy

MŠMT

MŠMT je zodpovědné za stav, koncepci a rozvoj vzdělávací soustavy. Mezi jeho hlavní úkoly v oblasti finančního vzdělávání dle NSFV patří vydání rámcových vzdělávacích programů, které jsou závazným východiskem pro tvorbu školních vzdělávacích programů. Pomocí své přímo řízené organizace (Národní ústav pro vzdělávání) zajišťuje implementaci standardů finanční gramotnosti do RVP (RVP pro střední školy již fungují, výuka finanční gramotnosti již tedy povinně probíhá, nicméně RVP pro základní školy budou závazné až od školního roku 2013/2014 nebo 2014/2015).

Vzdělávání pedagogických pracovníků zajišťuje další z přímo řízených organizací MŠMT Národní institut pro další vzdělávání. MŠMT též uděluje akreditace vzdělávacích institucí a vzdělávacích programů v systému vzdělávání pedagogických pracovníků, a to včetně problematiky finančního vzdělávání.

MPO

MPO spolupracuje se spotřebitelskými sdruženími a podporuje vzdělávání spotřebitelů. V rámci dotačního programu poskytuje spotřebitelským organizacím finanční podporu na realizaci vybraných projektů se zaměřením mj. na finanční vzdělávání a na poradenskou činnost spotřebitelských organizací zaměřenou především na dospělé spotřebitele. Zástupce MF se aktivně účastní výběru projektů v rámci hodnotitelské komise MPO, která posuzuje žádosti nestátních neziskových organizací o dotování projektů v oblasti ochrany spotřebitele z prostředků státního rozpočtu.

MV

MV je zodpovědné na základě usnesení vlády č. 1232 ze dne 25. října 2006 za koordinaci vzdělávacích činností ve státní správě (Institut pro veřejnou správu Praha). Důležitou činností je prevence kriminality a extremismu mj. prostřednictvím zvyšování finanční gramotnosti.

Odbor prevence kriminality MV společně s Probační a mediační službou ČR a RUBIKON centrem (dříve Sdružení pro probaci a mediaci v justici) založily již výše zmíněnou Alianci proti dluhům, která se v jedné ze čtyř skupin aktivně zabývá finančním vzděláváním.

MPSV

MPSV se v oblasti finančního vzdělávání zaměřuje na práci se skupinami osob ve ztížené sociální situaci. Za tím účelem realizuje vzdělávací modul základního poradenství v oblasti finanční gramotnosti pro zaměstnance úřadů práce. Základní finanční edukace je též obvyklou součástí sociálního poradenství, financovaného prostřednictvím neinvestičních dotací na sociální služby.

Kromě toho mohou být kurzy finančního vzdělávání akreditovány MPSV také jako kurzy dalšího vzdělávání pracovníků v sociálních službách a sociálních pracovníků.

V rámci Fondu dalšího vzdělávání, příspěvkové organizace MPSV, se nedávno rozběhl projekt SEKO, jehož cílem je návrat uchazečů na trh práce, resp. rozvoj socioekonomických kompetencí dlouhodobě nezaměstnaných (déle než pět měsíců). Klienti budou vyškoleni tak, aby se jim zlepšily prezentační a komunikační dovednosti, aby byli schopni napsat správně životopis, ale také aby se jim zvýšila úroveň jejich finanční gramotnosti. Projekt ve spolupráci se zástupci dalších ministerstev poběží až do poloviny roku 2015. MF se tohoto projektu aktivně účastní a po stránce odborné a mj. také zajišťuje soulad se strategickými dokumenty v oblasti finančního vzdělávání.

ČNB

ČNB podporuje jak finanční, tak širší ekonomické vzdělávání jak v primárním vzdělávání (podpora přípravy učitelů pro výuku finančních a ekonomických témat na základních a středních školách, vzdělávání pedagogických pracovníků, spolupráce s metodickým portálem <http://www.rvp.cz>, odborná podpora projektů univerzit – zavedení výuky finanční gramotnosti na pedagogických fakultách), tak v dalším vzdělávání. ČNB realizuje vlastní vzdělávací aktivity s využitím médií ve spolupráci s univerzitami třetího věku a prostřednictvím svého webu.

ČNB také bude ve dnech 14. - 17. května 2013 pořádat konferenci INFE (OECD) k finančnímu vzdělávání, a bude tak hostit všechny zúčastněné státy a organizace této mezinárodní sítě (MF bude na její organizaci spolupracovat).

Aktivity ostatních subjektů

Mezi další aktéry, jejichž role je vymezena v NSFV, patří:

- profesní sdružení (která hájí zájmy bank, pojišťoven nebo finančních zprostředkovatelů),
- sociální partneři (odborníky a zaměstnavatelé),
- nestátní neziskové organizace,
- vzdělávací instituce,
- média a
- ostatní (např. firemní dárci z řad významných zaměstnavatelů, vysoké školy).

Všechny tyto subjekty významnou měrou přispívají ke zvyšování finanční gramotnosti obyvatel ČR prostřednictvím jejich projektů (více viz tabulku na webových stránkách MF: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/ft_finvzd_projekty.html).

Mezinárodní spolupráce

OECD/INFE

Principy finančního vzdělávání se v poslední době diskutují nejen na národní, ale především na mezinárodní úrovni (v rámci sítě INFE). Určitým vodítkem rozvíjejících se aktivit v oblasti finančního

vzdělávání mohou pro MF být doporučení OECD. Tato organizace vydala v průběhu minulých několika let čtyři dokumenty, které se těmito principy zabývají. Jedná se o:

- Recommendation on Principles and Good Practices for **Financial Education and Awareness** (z roku 2005),¹¹
- Recommendation on Good Practices for **Financial Education Relating to Private Pensions** (z roku 2008),¹²
- Recommendation on Good Practices for **Enhanced Awareness and Education on Insurance Issues** (z roku 2008)¹³ a
- Recommendation on Good Practices for **Financial Education and Awareness relating to Credit** (z roku 2009).¹⁴

Tato doporučení se budou v nejbližší době nejen aktualizovat, ale také slučovat v jediný dokument, který stanoví obecné principy finančního vzdělávání. Z výše uvedených dokumentů vyplývá, že by členské země měly na obecné úrovni:

- podporovat finanční vzdělání,
- šířit a implementovat principy a osvědčené postupy, které jsou součástí výše zmíněných čtyř dokumentů a
- zvyšovat finanční gramotnost a finanční odpovědnost s ohledem na potenciální rizika, kterým musí občané během svého života čelit.

Konkrétně by pak členské země měly mj.:

- zajistit, aby finanční vzdělávání bylo již **ve školách** (včetně zajištění podpory MŠMT),
- **koordinovat** finanční vzdělávání jak **na národní, tak na regionální a místní úrovni**, a to jak veřejného, tak soukromého sektoru (včetně zajištění zahrnutí asociací a sponzorství z veřejných i soukromých prostředků), zároveň však spolupracovat s ostatními subjekty i na mezinárodní úrovni,
- zvyšovat finanční gramotnost prostřednictvím **národních kampaní**,
- poskytovat relevantní informace prostřednictvím uživatelsky přívětivé **webové stránky**,
- jasně vymezit rozdíl mezi finančním vzděláváním a komerčním finančním poradenstvím – tj. vypracovat tzv. **principy nezávislosti**,
- vytvořit **metody hodnocení** již probíhajících i plánovaných **projektů finančního vzdělávání**,
- **oficiálně uznávat programy finančního vzdělávání**, které naplňují relevantní kritéria,
- zajišťovat **podporu vhodných médií** k šíření finanční gramotnosti (rádio, televize, tisk, billboardy, internet, brožury, úřady, spotřebitelská centra + zajišťovat, aby se finanční gramotnost zvyšovala např. u novinářů jako takových),
- zajistit **řádnou výuku těm, kteří budou dále finanční vzdělávání šířit**, včetně podkladových materiálů,
- hledat různé **vhodné komunikační kanály** včetně soutěží,
- spolupracovat se zaměstnavateli a **podporovat finanční vzdělávání v zaměstnání**,
- zhodnotit potřeby finančního vzdělávání s ohledem na:

¹¹www.oecd.org/dataoecd/7/17/35108560.pdf

¹²www.oecd.org/dataoecd/4/21/40537843.pdf

¹³www.oecd.org/dataoecd/3/44/40537762.pdf

¹⁴www.oecd.org/dataoecd/32/3/43138294.pdf

- **specifické skupiny** obyvatel, rizik a produktů a
- **klíčové momenty běžného života občana** (nástup do práce, vstup do manželství, narození dítěte, odchod do důchodu ap.),
a podle nich vzdělávání poskytovat.

Konkrétní současné a budoucí aktivity MF

MF považuje za nezbytné posílit jeho roli v oblasti finančního vzdělávání a zvýšit finanční gramotnost a odpovědnost občanů ČR, přičemž při své činnosti využije principy OECD zmíněné výše.

MF je klíčovým subjektem finančního vzdělávání, a přestože si je vědomo personálního i časového omezení kapacity, hodlá svoje aktivity v této oblasti dále posilovat. MF je přesvědčeno o tom, že jak s ohledem na průzkumy finanční gramotnosti, tak i na poznatky získané při řešení konkrétních stížností, je tato aktivita zjevně potřebná. Níže uvádíme konkrétní aktivity, které má MF v nejbližší době za cíl rozpracovat, a u kterých očekává minimální dopady na státní rozpočet.

Fungování Pracovní skupiny pro finanční vzdělávání

Dlouhodobé fungování PSFV je statické – MF každý rok uspořádá společné setkání, na němž se členové PSFV sejdou a navzájem se informují o svých aktivitách. Je ale příliš velká a někdy postrádá potřebnou flexibilitu. MF proto považuje za nezbytné, aby se změnila spíše v organickou flexibilní skupinu, která se podle potřeby bude scházet častěji, případně v užším složení. Jako první krok ke zefektivnění fungování PSFV zřídilo MF její podskupinu, jež bude intenzivně pracovat na tvorbě principů nezávislosti (viz níže).

OECD/INFE

Jak bylo uvedeno výše, MF je součástí mezinárodní sítě pro finanční vzdělávání INFE. Členem za ČR je mimo MF také ČNB, nicméně každá země má svého vlastního národního koordinátora, který mj. koordinuje činnosti a sjednocuje stanoviska vícero institucí (členů INFE) v rámci jednoho státu, a za účelem např. vyjádření stanoviska ČR komunikuje se sekretariátem INFE. Za ČR je národním koordinátorem zástupce MF, kterému přísluší odpovědnost za vystupování jménem ČR v oblasti finančního vzdělávání navenek, a to včetně komunikace se sekretariátem INFE, příp. OECD z pozice národního koordinátora.

INFE konference

INFE pořádá dvakrát za rok konferenci k finančnímu vzdělávání, jednou v Paříži a jednou v některé ze členských zemí. Ve dnech 14. – 17. května 2013 INFE pořádá konferenci v ČR, přičemž hlavním organizátorem je ČNB. MF se bude podílet nejen finančně, ale i prostřednictvím poskytnutí odborné pomoci při přípravě a realizaci této konference. V současné době se intenzivně pracuje na sepsání memoranda o spolupráci mezi ČNB a MF v této záležitosti.

Principy nezávislosti

MF při rozhodování o poskytování záštity či odborné garance uděluje kladné stanovisko jen takovým projektům, které lze považovat za finančně vzdělávací. Během nedávných konzultací se ukázalo, že

zainteresované subjekty, zejména však účastníci trhu, také volají po stanovení kritérií, při jejichž splnění bude moci být jejich projekt pokládán za finanční vzdělávání. Jak je již uvedeno výše, princip nezávislosti spočívá v jasném vymezení rozdílu mezi finančním vzděláváním (zaměřeným výhradně na ochranu spotřebitele, zvyšování jeho gramotnosti a odpovědnosti) a komerčním finančním poradenstvím. Finanční vzdělávání by mělo být obecnou radou, která není vázána na nabídku specifického produktu nebo služby, skupiny produktů či segmentu trhu, a je tak jasně oddělena od marketingu, propagace a reklamy jakýchkoli subjektů.

Diskuse na toto téma na úrovni PSFV proběhla již před několika lety, nicméně z ní nevyplývaly žádné konkrétní výstupy. V letošním roce se k tématu vypracování principů nezávislosti vrátil na svém květnovém jednání VV PSFV, přičemž bylo stanoveno, že se ustanoví podskupina PSFV, která principy nezávislosti vypracuje. Podskupina PSFV pro vytvoření principů nezávislosti se tak stává zajímavým samoregulačním uskupením. První jednání této podskupiny se konalo 5. října 2012. Zaměstnanci MF jednání podskupiny nejen organizují, ale také se jich aktivně účastní, aby zajistili naplnění cílů a výstupů této podskupiny.

Poskytování záštity

Ministerstvu financí jsou dlouhodobě zasílány žádosti různých subjektů o převzetí záštity nad jejich projekty k finančnímu vzdělávání. Často však tyto projekty / texty / učebnice nesplňují kritéria, která jsou podle MF označována jako princip finančního vzdělávání, a záštita MF proto není udělena. I z toho důvodu je nutné mít k dispozici vypracované a širokou základnou členů PSFV schválené principy nezávislosti, které mohou napomoci záštitu nad projektem poskytnout. Projekty, které budou v souladu s NSFV a principy nezávislosti, bude MF dlouhodobě podporovat.

MF jako odborný garant

Podobně jako u udělení záštity se na MF obracejí různé subjekty, aby MF působilo jako odborný garant u určitého projektu finančního vzdělávání. Zaměstnanci MF totiž disponují potřebnou expertní úrovní, která zaručí jak odbornou stránku projektu, tak soulad se strategickými materiály v oblasti finančního vzdělávání.

Od září 2012 tak MF například působí jako věcný a odborný garant za oblast finančního vzdělávání v rámci projektu společnosti ŠIK CZ, s. r. o. (<http://www.sikcz.cz/>). Její činnost spočívá ve vysílání videospotů na velkoplošných obrazovkách umístěných na chodbách základních a středních škol. MF bude nejen spoluvybírat témata, ale také obsahově korigovat náplň videospotů a metodických materiálů určených pedagogům za finančně vzdělávací oblast. Spoty bude moci MF využít také pro svou potřebu (např. umístit na webové stránky MF).

Měření finanční gramotnosti

V roce 2010 proběhl společný projekt MF a ČNB vycházející z vládou schválené NSFV, a to první ucelené měření úrovně finanční gramotnosti dospělé populace v ČR. ČR se stala součástí pilotního měření OECD, metodika měření i jeho obsah tudíž vycházely z mezinárodních doporučení OECD.

Šetření se účastnilo 1005 respondentů ve věku 18 let a více, měření probíhalo osobním rozhovorem, odpovídalo se cca na 80 otázek, které pokrývaly celý standard finanční gramotnosti dospělého občana:

- peníze, placení a inflace,
- hospodaření s penězi, rozpočet a plánování (včetně zajištění na stáří),
- finanční produkty,
- práva spotřebitele.

Měření z roku 2010 se považuje za základ dalších měření, přičemž po vyhodnocení jejich výsledků bude možno sledovat efektivnost finančně vzdělávacích projektů, identifikovat slabá místa, a případně je následně pokrýt. MF předpokládá, že příští měření bude provedeno společně s dalším měřením OECD, přibližně v roce 2015. Odstup v měření slouží na jedné straně k tomu, aby se stihly projevit konkrétní kroky, které jsou ke zvyšování finanční gramotnosti v současné době činěny, na druhou stranu však nesmí být příliš velký, aby se dalo včas reagovat na další případně zjištěné nedostatky a pružně přizpůsobit vzdělávací projekty.

Revize základních materiálů

Na základě úkolů stanovených v základních dokumentech týkajících se finančního vzdělávání (viz kapitolu Historie) vyplývají další nutné úkoly MF:

- ze SFV vyplývá úkol revidovat Strategii finančního vzdělávání týkající se prvotního i následného vzdělávání v roce 2013 (zodpovědné je za něj MF v součinnosti s MŠMT a MPO),
- z NSFV vyplývají úkoly:
 - o revidovat standardy finanční gramotnosti v roce 2014 (zodpovědné je MŠMT v součinnosti s MF a ČNB),
 - o revidovat Systém budování finanční gramotnosti na základních a středních školách v roce 2014 (zodpovědné je MŠMT v součinnosti s MF a ČNB),
 - o revidovat finanční vzdělávání spotřebitelů (včetně standardů a opatření) dle potřeby a vývoje finančního trhu (zodpovědné MF v součinnosti s ČNB),
 - o revidovat NSFV jako takovou v roce 2015 (MF v součinnosti s MŠMT a ČNB).

Portál finančního vzdělávání

Informace (zejména historické údaje) k finančnímu vzdělávání lze nalézt na webových stránkách MF.¹⁵

Finanční asociace ve spolupráci s MF v roce 2007 vytvořily webové stránky <http://www.financnivzdelavani.cz/index.asp>, na nichž jsou uvedeny popisy jednotlivých odvětví a

¹⁵http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/fintrh_fin_vzdelavani.html

produktů finančního trhu a možnost jejich využití v různých fázích cyklu života člověka. Informace zde uvedené nebyly již pět let aktualizovány.

Proto MF považuje za nutné posílit jeho aktivní koordinační roli a vytvořit interaktivní portál, který bude na jednom místě soustřeďovat veškeré aktuální informace týkající se finančního vzdělávání v rámci celé ČR, a to jak z hlediska veřejného, tak soukromého sektoru. Samozřejmě bude neustálá aktualizace a uvádění veškerých novinek za celou ČR.

MF předpokládá, že se bude náplň portálu neustále rozšiřovat, zpočátku by měl zajistit zejména:

- hlavní stranu sloužící coby rozcestník na další podstránky,
- odkazy na webové stránky / instituce / projekty finančního vzdělávání – portál spravovaný ministerstvem by fungoval jako shromažďovač veškerých probíhajících aktivit v oblasti finančního vzdělávání,
- odkazy na spolupracující instituce,
- „co dělat, když...“ – vysvětlení a doporučené chování v určitých životních situacích (na jaký subjekt se lze v dané chvíli obrátit),
- varování před různými neférovými praktikami na finančním trhu,
- činnost MF, PSFV a VV PSFV,
- upozornění na různé konference v oblasti finančního vzdělávání,
- prezentace,
- případné audio či videoblogy či spoty (více viz část MF jako odborný garant),
- slovníček pojmů (lze využít odkaz na již vytvořený slovníček na webových stránkách <http://www.financnivzdelavani.cz/index.asp>).

Fungování portálu zabezpečí stávající zaměstnanci MF a s jeho zřízením a provozováním nebudou spojeny žádné dodatečné požadavky na rozpočtovou kapitolu MF. Až budou rozpracovány, schváleny a implementovány principy nezávislosti, bude podle nich MF posuzovat jednotlivé projekty a následně zveřejňovat pouze ty, které budou s principy v souladu.

Hledání dalších forem komunikace s veřejností

V rámci zkvalitňování komunikace s veřejností a prezentace MF v oblasti finančního vzdělávání navenek je nezbytné se do budoucna věnovat dalším komunikačním prostředkům pokud možno s nulovým nebo jen minimálním dopadem na rozpočet. Mezi eventuální rozšíření aktivit MF lze již nyní zařadit:

- **facebookový profil k finančnímu vzdělávání:** tvorba facebookové stránky by volně navazovala na portál finančního vzdělávání, a ve střednědobém horizontu by se mohly prolínat. Prostřednictvím této sociální sítě by bylo vhodné účastníky podnítit k aktivitě např. formou soutěží vyhlašovaných ministerstvem, jak zní jedno z doporučení OECD (více viz výše);

- **spolupráce s médii:**
 - o **tisk:** vzhledem k charakteru skupiny, která je nejvíce ohrožená nízkou finanční gramotností, se jako nejvhodnější médium zdají být noviny Blesk¹⁶ a Metro;
 - o **televize a rozhlas:**
 - možnou mediální kampaň se může MF pokusit provést např. prostřednictvím spolupráce s FAMU, resp. jejími studenty, kteří by téma finančního vzdělávání mohli zpracovat jako svou seminární či jinou práci.;
 - MF se bude i nadále zabývat spoluprací s rozhlasovými a televizními pořady (Suma sumárum, Sama doma, Černé ovce, Reportéři na vaší straně ap.), a bude hledat další vhodné možnosti seznamování veřejnosti s finanční problematikou;
- **celostátní kampaň:**
 - o vhodnými místy k šíření informací a odkazů na portál finančního vzdělávání např. ve formě letáků či samolepek jsou čekárny u lékařů, úřady práce, městské úřady (zejm. sociální odbory), finanční úřady, porodnice či pošty. Možná je i spolupráce se Svazem průmyslu a obchodu (kontakt za zaměstnavatele, prostřednictvím nichž se mohou finančně vzdělávat zaměstnanci), Hospodářskou komorou ap.;
 - o vyhodnotit možnost rozdávání letáků či brožur při nějaké životní události na určených úřadech (na matrice po narození dítěte, při dodání oddacího listu a při rozvodu, na úřadu práce, při přijímání zaměstnance, ve finančních ústavech při sjednávání hypotéky ap.);
- **Wikipedia:** další z možností finančního vzdělávání z pozice MF je odborně naplnit hesla v internetové encyklopedii Wikipedia,¹⁷ ačkoli má indikace z trhu, že se společně s jednou z vysokých škol na tom bude jeden subjekt podílet ve formě veřejné soutěže;

MF by se mělo věnovat analýze využití těchto a případně dalších komunikačních kanálů a jejich možné efektivity a v průběhu dvou let následně navrhnout případné rozšíření aktivit MF v oblasti finančního vzdělávání.

Financování

Přestože MF preferuje aktivity, které vyžadují co nejmenší prostředky ze státního rozpočtu, resp. rozpočtu MF, do budoucna by však bylo vhodné vyčlenit peněžní prostředky nejen na aktivity realizované přímo Ministerstvem financí, ale také vyhlásit např. dotační programy MF (podobné, jako jsou v současné době vyhlášené prostřednictvím MPO) zaměřené výhradně na zvyšování úrovně finanční gramotnosti (především dospělé populace). Dotační program by umožnil realizaci takových projektů, které napomůžou zvýšení finanční gramotnosti ve vytipovaných problematických oblastech a cílových skupinách.

Zároveň by mělo MF usilovat o to, aby na projekty finančního vzdělávání bylo možné v programovém období 2014 - 2020 směřovat více prostředků z evropských fondů.

¹⁶ Do novin Blesk se pracovníkům MF podařilo již několikrát přispět finančně vzdělávacími příspěvky na téma spotřebitelský úvěr a zadlužení prostřednictvím činnosti Aliance proti dluhům.

¹⁷ http://cs.wikipedia.org/wiki/Hlavn%C3%AD_strana

Závěr - přehled aktivit

Jak je z celého materiálu zřejmé, MF se finančnímu vzdělávání dlouhodobě věnuje (již od roku 2005). Vzhledem k charakteru vládou schválených úkolů se jedná převážně o koordinační činnost, realizátory projektů finančního vzdělávání jsou subjekty finančního trhu. Přesto MF zvažuje spoustu aktivit, které by bylo vhodné v nejbližší době realizovat. Podstatnou podmínkou je velmi úzká spolupráce s relevantními subjekty.

Níže je uvedené shrnutí veškerých aktivit MF, které se v současné době již uskutečňují nebo jejichž realizace se předpokládá:

č.	název aktivity	konkrétní činnost
1.	PSFV	efektivně vést PSFV a usměrnit její další fungování za účelem plného využití kapacit členů
2.	OECD / INFE	zodpovídat za vystupování jménem ČR v oblasti finančního vzdělávání navenek, včetně komunikace se sekretariátem INFE příp. OECD z pozice národního koordinátora, aktivně spolupracovat na tvorbě dokumentů
3.	konference INFE	společně s ČNB zajistit řádný průběh konference INFE k finančnímu vzdělávání, která proběhne v květnu 2013 v Praze
4.	principy nezávislosti	s pomocí členů podskupiny PSFV vypracovat principy nezávislosti,
5.	poskytování záštity MF	na základě vypracovaných principů nezávislosti rozhodovat o udělení záštity
6.	MF jako odborný garant	působit jako odborný garant u vybraných projektů
7.	měření finanční gramotnosti	realizovat celostátní měření úrovně finanční gramotnosti dospělé populace
8.	portál finančního vzdělávání	vytvořit portál finančního vzdělávání s rozcestníkem na odkazy na spolupracující subjekty, webové stránky a projekty finančního vzdělávání, prezentace, případně videospoty, aktivity MF, PSFV a VV PSFV, varování před neférovými praktikami na finančním trhu ap.
9.	hledání dalších forem komunikace s veřejností	vyhodnotit a navrhnout vhodné formy komunikace s veřejností (např. facebookový profil, možnosti spolupráce s médii, kampaň, Wikipedia)
10.	financování	usilovat o to, aby na projekty finančního vzdělávání bylo možné v programovém období 2014 - 2020 směřovat více prostředků z evropských fondů